

JERICA KAŠČA – DOBITNICA NAJVIŠJEGA PRIZNANJA MEDNARODNEGA ODBORA RDEČEGA KRIŽA¹

Jerica Kašca received the highest award of the International Committee of the Red Cross

Damjan Slabe*

17. junij 2009 je bil za Rdeči križ Slovenije poseben dan. Jerica Kašca, višja medicinska sestra v pokoju, dolgoletna aktivna prostovoljka Območnega združenja Rdečega križa Idrinja, je iz rok takratnega ministra za zdravje Boruta Miklavčiča prejela najvišje priznanje Mednarodnega odbora Rdečega križa – medaljo Florence Nightingale. Priznanje podeljujejo od leta 1912 strokovno usposobljenim medicinskim sestram in prostovoljnim negovalcem. Dobijo ga posameznice in posamezniki, ki so pokazali izjemen pogum in predano skrb za ranjene, bolne ali invalidne osebe v miru ali vojni in se odlikovali s skrbjo za civilne žrtve konfliktov ali žrtve naravnih nesreč večjega obsega. Priznanje je namenjeno tudi osebam, ki so z vzornimi dejanji ali ustvarjalnim ter pionirskim duhom delovale na področju javnega zdravstva ali zdravstvene vzgoje. Na Slovenskem so medaljo Florence Nightingale prejele leta 1973 Dominika Dina Urbančič, Cita Lovrenčič Bole, Juga Polak in leta 1977 Neža Jarnovič. Podelitev medalje Jerici Kašca je tako prva v zgodovini samostojne Slovenije.

Jerica Kašca je na področju zdravstvene preventive in socialne oskrbe začela delovati pred več kot 50 leti. Leta 1953 je po končani srednji zdravstveni šoli v Ljubljani začela samoiniciativno predavati o zdravstveni vzgoji po vaseh na Idrijskem in Cerkljanskem. To je bilo v obdobju, ki je bilo močno zaznamovano z revščino in vsesplošnim pomanjkanjem. Od konca 2. svetovne vojne je minilo komaj osem let in evropske države si še niso opomogle od njenih posledic. Raven ozaveščenosti ljudi o pomenu zdravstvene preventive in strokovne zdravstvene oskrbe je bila nizka, slabe so bile tudi higiensko epidemiološke razmere. Vse to je bil vzrok za pojav epidemij nalezljivih bolezni. V takih razmerah je bilo izjemno težko preprečevati nepotrebno človeško trpljenje in umiranje. Nezavidljivim in zelo težkim pogojem navkljub je odlikovanka pokazala veliko poguma in osebne zavzetosti pri zdravstveni negi nemočnih in obolelih. Vsako ponujeno prilo-

Slika 1: Jerica Kašca, dobitnica medalje Florence Nightingale

Figure 1: Jerica Kašca, awarded the Florence Nightingale Medal

žnost je znala izkoristiti za širjenje znanja o nujnosti zdravstvene preventive. Usmerila se je na preproste, a učinkovite ukrepe, na tiste, ki jih je v vsakdanjem življenju za dvig zdravstvene kulture doseglo kar največ ljudi, je imela predavanja pogosto kar po nedeljskih mašah. Peš, s kolesom ali s priložnostnim prevozom je redno obiskovala bolnike in imela predavanja tudi v najbolj odročnih vaseh in zaselkih na Idrijskem in Cerkljanskem.

Posebej se je osredotočila na obravnavo ukrepov, ki so namenjeni preprečevanju širjenja nalezljivih bolezni in zatiranju epidemije tuberkuloze. Predavala je o silikozi,

¹ Avtor se zahvaljuje OZ RK Idrinja in strokovni službi RKS za posredovane podatke. Z odlikovanko se je pogovarjal 2. 6. 2010 v Idriji.

* mag., Univerza v Ljubljani, Zdravstvena fakulteta, Zdravstvena pot 5, Ljubljana, damjan.slabe@zf.uni-lj.si

rakavih obolenjih, osebni in delovni higieni ter negi bolnikov. Dodatno skrb je namenjala ozaveščanju osnovnošolske in srednješolske mladine, varovanju zdravja pri delu, predvsem med rudarji rudnika živega srebra v Idriji ter prenašanju znanja na mlajše generacije sodelavcev. Leta 1960 je končala specializacijo za inštruktorico zdravstvene nege. To ji je omogočalo izvajanje številnih usposabljanj, večinoma kmečkih in delavskih žena, ki so doma negovale bolne in umirajoče sorodnike.

Delovala je na področju preventivne in kurativne zdravstvene dejavnosti. S svojim delovanjem je prispevala k izboljšanju zdravstvenih in socialnih razmer ter tako neizbrisno zaznamovala življenja skoraj trem generacijam prebivalcev severnoprimske regije. V dveh desetletjih se je število s tuberkulozo okuženih oseb zelo zmanjšalo, prav tako se je precej zmanjšala umrljivost. S pomočjo navedenih aktivnosti je bilo ob koncu leta 1970 ustavljeno širjenje bolezni ter popolnoma zatrta epidemija in preprečeni pojavi novih primerov tuberkuloze v regiji.

Pionirsko delo Jerice Kašca se kaže tudi na področju prve pomoči. Na Idrijskem je prva začela organizirati in voditi prostovoljna predavanja prve pomoči in tako je v štirih desetletjih usposobila več tisoč voznikov, delavcev, mladih in zdravstvenih delavcev. Sprejela in izvedla je tudi pobudo za organizacijo bienalnih preverjanj znanj ekip prve pomoči. Ob že omenjenih poklicnih dosežkih in uspehih prostovoljnega dela je tudi soustanoviteljica in poznejša vodja dispanzerja za tuberkulozo in pljučne bolezni. Vse do upokojitve je bila zaposlena kot vodilna medicinska sestra v dispanzerju za pljučne bolezni v

Zdravstvenem domu Idrija in opravljala tudi delo glavne medicinske sestre zdravstvenega doma.

Svojevrstno naključje je, da je podelitev medalje Florence Nightingale Jerici Kašca sovpadla še z nekaterimi pomembnimi dogodki. Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca je zaznamovalo tri pomembne obletnice:

- 150-letnico bitke pri Solferinu – rojstvo ideje o Rdečem križu,
- 90-letnico ustanovitve Mednarodne federacije društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca,
- 60-letnico sprejema ženevskih konvencij.

Jerica Kašca je bila izjemno predana človekoljubnemu življenjskemu poslanstvu. Kar 53 let je bila aktivna prostovoljka Rdečega križa, udeležena pri prostovoljnih in humanitarnih aktivnostih Rdečega križa za otroke, mlade ter socialno ogrožene oziroma izključene. Danes je vzor mnogim mladim prostovoljkam in prostovoljcem. S svojim zglednim etičnim in profesionalnim pristopom do dela ter z dosežki na mnogih področjih je gradila trdne temelje sedanjega delovanja Rdečega križa severnoprimske regije. Nenehno je dokazovala, da je mogoče vsak dan živeti skladno s sedmimi temeljnimi načeli Rdečega križa. Za svoje dosežke in uspehe je prejela številne lokalne, regijske in nacionalne nagrade ter priznanja. Njeno življenjsko delo in dosežki presegajo nacionalno raven, zato je upravičena do tako visokega mednarodnega priznanja, kot je medalja Florence Nightingale. Najstrnem predstavitev odlikovanke z mislijo, ki jo je izrekla ob najinem pogovoru: »Človek lahko poleti na luno, toda kaj mu to pomaga, če pri tem izgubi svoje srce!«